

זה כמו חללית מלמעלה והלאה

בין גגות הרעפים בשכונה תל-אביבית
ותיקה עומד בית מבטון, שונה אבל
מכאן, שמציע אלטרנטיבה מקורית
לחשיבה ארכיטקטונית.
אדריכלית: טולה עמיר ◀

נעמי סנדרסון

החדית. גוש בטון, חלונות אלומיניום וחיטה שמחכה לקציר, בלי חומה לרחוב. מימין: חמסות של בני המשפחה

צילום: פנינה מרקמן - בוננויט

פינת האוכל משנות ה-50. שולחן חשיש קררה בעיצובו של האמן אירו סאאריין, תוצרת חברת הרהיטים האמריקאית "קנול" עם כיסאות כרום. ברקע ארונות עץ לבנים, מחולקים אנכית, על הקיר המערבי החשוף עם השכנים

אם תשאל את הישראלי הממוצע מה מזכיר לו הבטון, ודאי יעלה מילים כמו "מקלט", "חדר ביטחון", "אפרוריות". ובאמת המפגש הראשון עם הבית בצפון הישן של תל-אביב, בתכנון האדריכלית טולה עמיר, מקרין תחושה של מפי-גש עם חומר חשוף, לא מוגן. מאידך, התכנון ה"פתוח" של בית בלי חומות וכלי מחיצות מער-ער במידת מה את הנוקשות שנובעת מהחומרים ממנו הוא עשוי, כמו ברזל, תאורה חשופה ועוד. במקור היה זה בית חד-קומתי, בן כ-80 מ"ר, על שטח של כרבע דונם, חלק מבית דו-משפחתי. טולה עמיר מגדירה את מטרת התכנון כניצול "פוטנציאלי" ולא דווקא "מקסימלי" של הבני-ין, כשהמרתף מתוכנן מראש כמרכז האחסנה הראשי של הפרויקט, והקירות המשותפים עם השכנים (בצד מזרח ומערב) מיועדים אף הם לשי-מש כמקור אחסנה וגם כבידוד הקיר המשותף, בצורת ספרייה, ארון בגדים וארונות קיר בפנית אוכל.

שיטת הבנייה של עמיר היתה קצת שונה מהמקובל: בניית קיר בטון - "קרום בטון", שכ-בת בידוד ושני לוחות גבס כתחליף לבלוקים ולי-טיח הסטנדרטיים. הקונסטרוקציה עשויה משלד מתכת פנימי. קירות הגבס הפנימיים הם חלק מהדינמיקה ומהניידות, מתוך שיקול שיית-כן שיבוא יום והלוחות יוסרו או יועתקו למקום

אחר בבית. לכן למעשה החשמל עובר דרך הקירות והתקרה, ולא מת-
חת לרצפה, כמקובל. צנרת הביוב והמים מתוכננת מחוץ לבית ולא
עוברת דרכו.

בבית הזה, בניגוד לשאר הבתים מסביב, לא תמצא שום רמז לגג
רעפים. במקום זאת מתנוססת לה כיפה עשויה משכבת אבץ דקה
שהונחה על לוחות עץ, שהונחו על קונסטרוקציית פלדה, נסגרו בג-
בס מבפנים וביניהם הונח בידוד.

כאמור, מדובר בבית דרמשפחתי שבו מקורות האור לא רבים,
ומכיוון ש"תאורה מלאכותית באמצע היום מאוד מפריעה לי", אומי-
רת עמיר, היא הקפידה לתכנן מקורות אור עליונים מהתקרה. הסק-
יילייט שבסלון, למשל, מאיר את כל חלל המגורים ו"מרכז" את
הקיר הענק שבחלקו מגיע ל-5.5 מטרים. גם בתקרת המטבח תוכננו
ריבועי סקילייט, כתוספת לאור הקיים מחלון דרומי הפונה לרחוב.
בכלל, התאורה בבית מגוונת ומגיעה ממקורות לא צפויים, כמו למי-
של, מהמתחם ולמעלה. נורות חשופות מזדקרות מהקיר, ובחללים
תוכננו הרבה נקודות אור. בדומה לקירות הגבס, גם התאורה קיבלה
התייחסות דינמית, כלומר אור יכול לשנות חלל.

פינת קריאה בסלון. חנורה
שנמצאה ברחוב ושופצה, תחונה
של חרים כבסה, שולחן וניסאות
סקנדינביים מסוף שנות ה-50

חשמאל: פינה בסלון. הקיר המזרחי
מחולק באמצעות רלסים מברזל,
ובחוכו תאורה של נורות חשופות.
CHAISE LONGUE של
קורבויה וניסא של רון אר